

Samen Ondernemen in Landbouw en Natuur

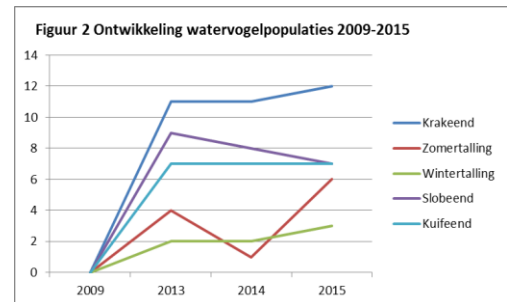
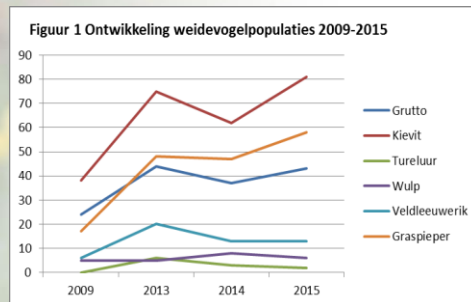
Pilot de Hilver 2012-2016

Innovatieve Samenwerking

In 2012 hebben negen veehouders een belangrijke rol gespeeld in het uitvoerend beheer van ruim 250 ha nieuw te ontwikkelen natuur ten zuiden van Tilburg: Herinrichtingsgebied De Hilver. Nieuw daarin was hierbij zowel relatief makkelijke natuurdoeltypen (118 ha flora- en faunarijke graslanden en akkers en weidevogelgraslanden), als moeilijke natuurdoeltypen opgenomen waren (132 ha moeras, nat schraalland en vochtig hooiland). Bovendien werd het gebied aangemerkt als weidevogelkerngebied van Brabant. Daardoor waren regionaal en landelijk de verwachtingen hooggespannen. Kortom: een grote uitdaging!

Beschermen: de natuurdoelstellingen

Het herinrichtingsgebied blijkt zich zeer gunstig ontwikkeld te hebben voor fouragerende vogels en flora. Na de herinrichting heeft de vogelstand zich meer dan verdubbeld. Naast de weidevogels heeft zich ook een stabiele populatie watervogels kunnen vestigen dankzij een aantal nieuwe plas-drasgebieden.

Bron: P. Busink; 2015; Inventarisatieverslag 2015 Territoriumkartering Broedvogels in Den Opslag, Moergestels Gement en Helsbroek

Wat vooral opvalt is dat de weidevogels zich veel gelijkmatiger over het gebied zijn gaan vestigen.

Figuur 3: Gruttoterritoria in 2011¹

¹ Gool en Wouters; 2012 ² Gool en Wouters; 2015

de natuurlijke kennisbron

LOUIS BOLK
I N S T I T U U T

Ook de flora heeft zich op veel plaatsen goed kunnen ontwikkelen. Vijf kwalificerende soorten hebben zich inmiddels al breed gevestigd: Brede orchis, Rietorchis, Bosbies, Gevleugeld Hertshooi en Bleke zegge. Daarnaast ook vele kenmerkende soorten als Blauwe zegge, Veldrus, Grote ratelaar, Geelgroene zegge, Blaaszegge, Moerashertshooi, Grote boterbloem en Echt duizendguldenkruid. Toch zitten de doelstellingen voor vogels en die voor flora elkaar soms in de weg. Het verschijnen van witbol of pitrus op sommige delen vraagt soms om een ander beheer dan wenselijk is voor de weidevogels.

Het voordeel van Samen Ondernemen!

In het conflict tussen flora en faunadoelstellingen komt het voordeel van de samenwerking van boeren en Staatsbosbeheer goed tot uitdrukking. Doordat de boeren in de directe omgeving van het gebied zitten kunnen zij heel veel maatwerk in het beheer leveren. Zo kan er tussen en binnen percelen voor mozaïekbeheer worden gezorgd wat zowel de vogels als de floraontwikkeling helpt.

Beleven: de betrokkenheid in de regio

Aan het begin van de samenwerking was er nog veel wantrouwen tussen boeren, natuurbeheerders, betrokken vrijwilligers en omwonenden. De doelstellingen voor het gebied waren ambitieus en de ontwikkelingen in de nieuwe samenwerking werden nauw gevolgd. In de vier jaar van samenwerken is er echter veel bereikt.

Boeren, natuurbeheerders en vrijwillige vogelaars zijn veel gezamenlijk het veld in geweest om van elkaar te leren. Het aanvankelijke wantrouwen is daarmee omgezet in nauwe samenwerking.

Het voordeel van Samen Ondernemen!

De samenwerking heeft ertoe geleid dat boeren en natuurbeheerders in hele korte lijnen met elkaar afstemmen en dat er maatwerk in het veld kan worden geleverd. Dit bevordert niet alleen de natuurontwikkeling (mozaïekbeheer), maar ook de kosten voor het beheer kunnen op deze manier laag worden gehouden. Ook zorgt de samenwerking voor een nog grotere betrokkenheid en nieuwe initiatieven van de partners. Zo wordt er aan gewerkt om agrarische producten uit dit gebied apart te gaan vermarkten in Tilburg en omgeving. Hierdoor raken ook consumenten betrokken bij de natuurontwikkelingen in deze regio.

Benutten: verwaarding van producten uit het natuurgebied in de directe omgeving

Ook voor de financiën was de samenwerking een uitdaging. De natuursector kreeg bij aanvang van het project namelijk met behoorlijke bezuinigingen te maken. Bovenop deze bezuinigingsopdracht ontbrak in de eerste 3 jaar van het project de SNL-vergoeding op een deel van de percelen. De samenwerking heeft bewezen deze uitdaging aan te kunnen en tot een financieel gezonde vorm van beheer te komen.

Het voordeel van Samen Ondernemen!

Met name de betrokkenheid van boeren uit de directe omgeving heeft gezorgd voor een hoge mate van efficiëntie in het beheer. Het natuurgebied kon bijvoorbeeld op het meest gunstige moment gemaaid worden, waardoor het maaisel vaak als hooi kon worden geoogst waardoor het niet tegen hoge kosten hoefde te worden afgevoerd naar composteerders. Het hooi kon in de agrarische bedrijfsvoeringen tot meerwaarde worden gebracht als voer voor droge koeien of als strooisel in stallen.

Voor meer informatie: Udo Prins (Louis Bolk Instituut) 06-12717882 of Dion Heerkens (BION) 06-57574527